

Trzecia Pielgrzymka Papieża Jana Pawła II

<https://trzeciapielgrzymka.ipn.gov.pl/jp2/dokumenty/zagadnieni/przygotowania/619,Przygotowania.html>
2020-04-04, 17:38

Przygotowania

Przykładowe dokumenty dot. przygotowań do wizyty Papieża z wprowadzeniem dra Franciszka Dąbrowskiego z Archiwum IPN w Warszawie

Formalne przygotowania resortu spraw wewnętrznych do „zabezpieczenia” trzeciej pielgrzymki papieskiej rozpoczęły się w grudniu 1986 r. wraz z powołaniem sztabu do przeprowadzenia operacji o kryptonimie „Zorza II”, gdy przybycie Jana Pawła II do Polski było już wstępnie uzgodnione. Na przełomie lat 1985 i 1986 pielgrzymka była przedmiotem rozmów między przedstawicielami rządu i Kościoła w Komisji Wspólnej. Wstępne ustalenia poczynione zostały podczas wizyty abp. Francesco Colasuonno, dyplomaty watykańskiego w Polsce w listopadzie 1986 r. Generał Wojciech Jaruzelski podczas swojej wizyty w Rzymie 13 stycznia 1987 r. już oficjalnie zaprosił Papieża do Polski.

Przygotowania do pielgrzymki w resorcie spraw wewnętrznych przebiegały na wielu płaszczyznach. Za zapewnienie bezpieczeństwa Ojcu Świętemu i pielgrzymom miały odpowiadać

sztaby operacji „Zorza II”, funkcjonujące w strukturach MSW, oraz sztaby wojewódzkie, działające w strukturach WUSW. Do tych zadań zaangażowano znaczne siły i środki: ok. 50 tys. funkcjonariuszy MO, kilkadziesiąt tysięcy funkcjonariuszy ORMO, osiem kompanii komandosów, BOR MSW, ponad 4 tys. funkcjonariuszy Straży Pożarnej, łącznie ponad 110 tys. funkcjonariuszy różnych formacji, sieć szpitali wojskowych, liczne pojazdy MSW, ze wsparciem jednostek LWP. Zakres i zasięg przygotowań dobrze obrazują opublikowane na portalu mapy sytuacyjne.

Równocześnie resort prowadził intensywne działania operacyjne, prewencyjne i represyjne mające na celu udaremnienie lub stłumienie przewidywanych wystąpień antyrządowych i demonstracji „Solidarności”, a także „neutralizację” struktur opozycji demokratycznej (szczególnie „Solidarności Walczącej” i Ruchu „Wolność i Pokój”), a zwłaszcza jej zaplecza materialnego (w szczególności wszelkiego rodzaju urządzeń poligraficznych). Działania te określono kryptonimem „Brzoza IV”; celem operacji było zastraszenie opozycji, represje i konfiskaty. Dodatkowo aparat bezpieczeństwa chciał zdobyć wpływ na kościelnych organizatorów pielgrzymki i kościelną służbę porządkową, by zapewnić sobie kontrolę nad przebiegiem pielgrzymki, a zwłaszcza ograniczyć dostęp do Papieża przedstawicieli opozycji, w tym księży krytycznie nastawionych do ustroju.

W czasie poprzedzającym pielgrzymkę i w jej trakcie wszystkie pionierzy operacyjne SB intensywnie gromadziły informacje o nastrojach społecznych

oraz o osobach i inicjatywach, które – w opinii ówczesnej władzy – mogły zagrażać bezpieczeństwu publicznemu podczas pielgrzymki papieskiej. Owoce tej „pracy” można znaleźć w pozostałościach dokumentacji operacyjnej oraz mających formę biuletynów tzw. informacjach dziennych. Były to zbiorcze zestawienia przedstawiane szefostwu resortu spraw wewnętrznych oraz kierownictwu partyjno-rządowemu, przygotowywane w Gabinetie Ministra MSW na podstawie raportów departamentów operacyjnych, kierujących pionami SB (głównie Departamentów III – ds. zwalczania opozycji i IV – ds. inwigilacji Kościoła) oraz jednostek MO. Niezwykle cennym uzupełnieniem tych informacji były raporty wywiadowcze Departamentu I MSW, tj. wywiadu SB.

Przygotowania do przyjęcia Jana Pawła II w Polsce z punktu widzenia władz nie mogły ograniczyć się jedynie do zapewnienia porządku publicznego podczas pielgrzymki, prewencji i represji wobec działań opozycji. Przewidywano, że pielgrzymka może przynieść znaczące ożywienie opinii społecznej i rozniecić antykomunistyczne nastroje. Istotną rolę władze przypisały „ideowemu przeciwdziałaniu” nauczaniu papieskiemu i indoktrynacji komunistycznej, skierowanej szczególnie ku młodzieży i żołnierzom – na portalu publikujemy odpowiednie materiały Głównego Zarządu Politycznego WP i PZPR.

dr Franciszek Dąbrowski, Archiwum IPN

Pliki do pobrania

[Notatka informacyjna Wydziału XIV Departamentu I MSW z dn. 3 XII 1986 r. dot. prób podejmowanych przez polskie otoczenie papieża Jana Pawła II w celu wykorzystania jego ewentualnej, trzeciej wizyty w Polsce do destabilizacji sytuacji społeczno-politycznej w kraju, IPN BU 0449/5 t. 72, s. 7-8. \(pdf, 686.66 KB\)](#)
[Biuletyn Informacyjny nr 3 \(16\) Wydziału Szkolenia i Propagandy Zarządu Polityczno-Wychowawczego MSW pt. „Stosunki Państwo-Kościół w świetle zbliżającej się wizyty papieża w naszym kraju” – Wystąpienie Kierownika Wydziału Społeczno-Prawnego KC PZPR, A. Gduli wygłoszone na konferencji ideowo-teoretycznej kierowniczej kadry resortu spraw wewnętrznych w dn. 30 I 1987 r., IPN BU 03264/1709, s. 2-21. \(pdf, 12.26 MB\)](#)

[Notatka Wydziału Ideologicznego KC PZPR \[data wpływu do Głównego Zarządu Politycznego WP: 31 I 1987 r.\] pt. „Merytoryczne i organizacyjne założenia pracy ideowo-wychowawczej przed wizytą papieża”, IPN BU 2192/107, s. 6-15. \(pdf, 1.45 MB\)](#)

[Informacja Departamentu I MSW z Rzymu z lutego 1987 r. dot. wizyty papieża Jana Pawła II w Polsce w kontekście jego spotkania z matką Ali Agcy \[nawiązanie do zabójstwa ks. J. Popiełuszki\], IPN BU 0449/5 t. 72, s. 49. \(pdf, 561.17 KB\)](#)

[Informacja z dn. 17 III 1987 r. dot. zainteresowania władz CSRS \[Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej\] wizytą Papieża w Polsce, IPN BU 0449/5 t. 72, s. 33-34. \(pdf, 678.17 KB\)](#)

[Notatka Pionu „R” \[Wydział III Krajów NATO i Watykanu\] Departamentu I MSW z Londynu z dn. 20 III 1987 r. dot. zainteresowania wśród emigracji i kleru polskiego w Wielkiej Brytanii planowaną wizytą papieża Jana Pawła II w Polsce, IPN BU 0449/5 t. 72, s. 17-18. \(pdf, 655.74 KB\)](#)

[Szyfrogram Departamentu I MSW z Nowego Jorku z dn. 28 III 1987 r. dot. zainteresowania środowisk polonijnych w USA planowaną wizytą papieża Jana Pawła II w Polsce, IPN BU 0449/5 t. 72, k. 21. \(pdf, 735.02 KB\)](#)

[Tekst referatu W. Loranca – kierownika Wydziału Ideologicznego KC PZPR z dn. 2 IV 1987 r. dot. roli Kościoła Katolickiego w życiu publicznym m.in. w kontekście zbliżającej się pielgrzymki papieskiej, IPN BU 0713/338, k. 3-9. \(pdf, 2.02 MB\)](#)

[Wytoczne Szefa Głównego Zarządu Politycznego WP nr Pf 2 z dn. 6 IV 1987 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w wojsku w związku z trzecią wizytą Papieża](#)

[w Polsce \(załącznik - Ramowy harmonogram działań organów partyjno-politycznych wojska w związku z wizytą Papieża w Polsce\), IPN BU 2192/107, k. 16-26. \(pdf, 2.91 MB\)](#)

[List Jana Pawła II do Przewodniczącego Rady Państwa PRL - gen. Wojciech Jaruzelskiego z dn. 14 IV 1987 r. dot. zbliżającej się wizyty Papieża w PRL, IPN BU 0236/382 t.1, s. 19-20. \(pdf, 705.12 KB\)](#)

[Opracowanie Szefa Zarządu Organizacyjnego Głównego Zarządu Politycznego WP z dn. 16 IV 1987 r. pt. „Koncepcja kontroli studyjnej w wybranych garnizonach - w związku z wizytą papieża”, IPN BU 2192/107, s. 159-164. \(pdf, 914.89 KB\)](#)

[Dokument Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego NRD \(MfS\) - Stasi z dn. 12 V 1987 r. dot. perspektyw nawiązania stosunków dyplomatycznych między PRL a Watykanem w związku z planowanym przyjazdem papieża Jana Pawła II do Polski \[j. niemiecki\], IPN BU 0449/5 t.41, s. 224. \(pdf, 1.02 MB\)](#)

[List ministra spraw wewnętrznych - gen. Czesława Kiszczaka do kard. Józefa Glempa z dn. 23 V 1987 r. dot. przygotowań resortu spraw wewnętrznych do zabezpieczenia wizyty papieża Jana Pawła II w Polsce oraz przewidywanych zagrożeń ze strony „ekstremistów” i organizacji opozycyjnych, IPN BU 0236/382 t.1, s. 44-47. \(pdf, 1 MB\)](#)

[Załącznik do Informacji dziennej Gabinetu Ministra MSW z dn. 25 V 1987 r. - Działania i inicjatywy Kościoła rzymskokatolickiego dot. m.in. przygotowań harcerzy z woj. katowickiego, opolskiego i bielskiego do wizyty papieża Jana Pawła II, IPN BU 1585/15203, k. 15. \(pdf, 649.1 KB\)](#)

[Załącznik do Informacji dziennej Gabinetu Ministra MSW z dn. 25 V 1987 r. - Przewidywana tematyka homilii papieskich w trakcie wizyty Jana Pawła II w Polsce, IPN BU 1585/15203, k. 17. \(pdf, 499.4 KB\)](#)

[Załącznik do Informacji dziennej Gabinetu Ministra MSW z dn. 29 V 1987 r. - Przygotowania emigracji polskiej do wizyty Jana Pawła II w Polsce, IPN BU 1585/15203, k. 101. \(pdf, 781 KB\)](#)

[Załącznik do Informacji dziennej Gabinetu Ministra MSW z dn. 30 V 1987 r. - Inicjatywy nielegalnych struktur \[opozycyjnych\] w związku z wizytą Jana Pawła II w Warszawie, IPN BU 1585/15203, s. 121. \(pdf, 501.1 KB\)](#)

[Koncepcja działań operacyjno-śledczych wobec przeciwnika politycznego w związku z wizytą papieża Jana Pawła II w Polsce, dokument z dn. 1 VI 1987 r. podpisany przez Kierownika Sztabu operacji krypt. „Zorza II” - gen. bryg. Zbigniewa Pudysza, IPN BU 0296/215 t. 2, s. 35-49 \(pdf, 6.78 MB\)](#)

[Informacja Departamentu IV MSW z dn. 6 VI 1987 r. dot. relacji Kościoła - opozycja w świetle przygotowań do wizyty papieża Jana Pawła II i w jej trakcie, IPN BU 0713/341, s. 35-38. \(pdf, 969.03 KB\)](#)

